

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Aigulpho & socijs martyribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

Ab igne &
liquifac-
to plumbo nō
læditur.

Domine Iesu Christe solue me de vinculo isto propter circumstantes, nè terroribus deficiant, sed confortati contra tyrānum, victoriæ coronam à te percipiant. Ad hanc orationem vincula destructa sunt, & ignis extinctus est. Post hæc iussit ollam plumbo repleti & igne succendi, & illuc sanctum Anicetum proijci. Quo facto, visus est Angelus cum martyre in ollam descendere, ad cuius aduentum frigida facta est.

Spiculator
interitus

Eodem tempore frater sancti Aniceti, nomine Photinus, cernens potentiam Christi circa fratrem suum, timore omni deposito & paratus pro Christi nomine pati, de turba, vt fratrem suum deoscularetur, cucurrit, & Imperatori dixit: Erubescere idolorum defensor, dii tui nihil sunt, paratus sum quoque ipse pugnam ingredi, vt simul victoriæ coronam cum fratre meo à Christo consequi merear. Audiens hæc tyrānus, dixit: Percutiat hie gladio. Spiculator autem cum festinaret, vt cum percuteret, conuertens in se gladium, genua sibi præcidit, & in terram corruens expirauit. Imperator dixit: Mittantur in carcerem, donèc excogitem qua morte eos perdam. Igitur post tres dies Diocletianus martyribus sibi præsentatis dixit: Nunc mihi consentite. Si enim mihi confereritis, honoribus & diuitijs vos ampliabo. Cui sancti responderunt: Honores tui ac diuitiæ sint tibi in perditionem. Tunc furens iussit candelas ad eorū latera poni & postea lapidari. Adhuc impius sæuiens iussit eos ad equos indomitos ligari, & sic per diuersa loca trahi. Cumque traherentur, se inuicem confortabant. Dei autem potentia equi temperati sunt, pedes sanctorum soluti, & ad confusionem inimici quasi in carruco sancti portarentur Deum glorificabant. Post hæc iussit carnes eorum sale cōdiri & in custodiam mitti. Triennio autem expectato, iussit publicas thermas per tres dies incendi, & illic sanctos mitti. Post dies verò duos custodes aperientes thermas, viderūt martyres sine vlla lesione ambulantes. Diocletiano venienti ad thermas sancti dixerunt: Nos in omni certamine victores sumus. Tu autem confusus, in Dei famulos pœnas excogita nouas. Tunc iussit magnum caminum fieri quo posset multam turbam Christianorum colligere. Quo præparato, Christiani multi cum vxoribus & pueris ad martyrium currentes, clamabant: Vnum Deum colimus, Christiani sumus. In caminum igitur æstuantem præcipitati, manus ad cælum leuantes, dixerunt: Gratias tibi agimus omnipotens Deus, qui nos per vni-genitum tum ad istud martyrium congregasti. Extende quæsumus manum tuam & suscipe animas nostras in æternam requiem, quam confessoribus præparasti. Et hæc dicentes, animas Domino tradiderunt. Passi sunt autem sancti martyres Anicetus & Photinus cum alijs multis quarto Nonas Septembris.

Varijs tor-
mentis cruci-
antur sancti
martyres.

In thermis
ardentibus
nō læduntur.

Camino
ignis expo-
siti Deo ani-
mas reddūt

VITA ET MARTYRIUM S. AIGVLPHI ABBA- TIS LIRINENSIS ET SOCIORVM EIVS. HABETVR IN

MS. exemplaribus, sed F. Laur. Surius, mutato stylo, reddidit aliquanto

succinctius, adiectis ad marginem capitibus.

Estque historia lectu digna.

PROLOGVS AVTHORIS.

Sacrarum
hitoriarū
vtilitas.

Inuicissimorum Christi militum præclara certamina, quibus è diabolo & mundo triumpharunt, literarum monumentis ad futurorum notitiam trāsmittere, nemo dubitat esse officij haud vulgaris. Talibus enim & rudimenta tyronum Christi, fideique initia roborantur: qui verò iam progressi sunt in pietatis studijs, spei fiducia animantur, & perfecti charitatis suauitate perfunduntur. His Christi athletæ, nè succumbant, quasi oleo quodam punguntur, & si sint delassati, ceu medicamento quodam pristinæ illorum instaurantur vires. Tum verò per hæc illecti & inuitati, sanctorum societati, quos iam tenet beatitudinis sinus, nobis adhuc præclusus, crebrò adiungimur & intersumus: quippè quos nobis charos efficiunt, non tam externa corporum lineamenta, quam ornamenta & prerogatiuæ meritorum. Ex horum collegio nos vnus Aigulphi vitam & agonem scripto comprehendimus, eius charitate nos impellente, cuius amore ille sic & vixit, & passus est. Erunt autem fortassis, qui nobis obijciant, nos hic ceu martyrem proponere & prædicare, quem tamen ob fidem Christi nemo iugularit: antiquitus fuisse martyres, hodiè non itè. Sed de his nō debet idem esse iudicium, quod de vinis, quæ quo sunt intra-

DE S. AIGVLPHO ET SOCIIS MARTYRIBVS.

25

antiquiora, eò præstãiora. Etsi enim Aigulphum nostrum persecutor ob Christi no-
men non interfecit, non sit tamen inde consequens, non posse eum martyrem dici:
nisi quis forsã etiam beatissimum Christi baptistam Iohannem martyrij gloria spo-
liare velit: quem vtiquè impius Rex non propter Christum occidit, sed quòd eius li-
bidini aduersaretur, & veritatem, quæ Deus est, constanter ei proponeret.

Martyres
sunt qui p-
pter iusticiã
occiduntur.

V I T A.

IDEMVS hoc & apud veteres & modernos scriptores Septẽbris 3.
itã vsũ comparatũ, vt cuius res gestas scribere instituant, Cap. 1.
eius prius & genus & patriam explicent. Quem morem

nos haudquaquã respuentes, beati Aigulphi patriam
& parẽtes indicabimus. Blesense castrum ad montis cu-
iusdam latus situm est, quem Liger fluuius præterfluit, eo
loco sanè piscosus in primis, & magnam illi adferens vini
atque frumenti, cæterarumq; rerũ, homini nutriendo
necessarium, fertilitatẽ. Huius pagi & castri incolas fuis-
se beati Aigulphi parentes, certissima relatione didici-
mus, non quidem superbo stemmate valdè insignes, nec

Pagũ & ca-
strũ, pro vt
be dicere
videtur au-
thor.

opibus affluentibus, sed tanta prole beatos. Poterat enim & de Aigulpho dici: Infirma
mundi & cõtempnibilia, & ea quæ non sunt, elegit Deus. Vt verò pueritiã annos exe-
gerit, difficilè possit enarrari: putã, quã sedulo ecclesiã limina triuerit, sacerdotibus
officiosè seruiert, vigilijs operam dederit, pauperes pro viribus adiuerit, totum quẽ
se quotidie Deo hostiam sanctam & placentem in ara sui pectoris immolãrit.

1. Cor. 7.
Aigulphi
sancta pue-
ritia.

Postquã autem ad adolescẽtiã annos pertigit, cœpit ei molesta & inuisa esse vita
secularis, immò & habitus ipse. Versabat igitur animo, quonã pacto ruptis seculi

Cap. 2.

nexibus, in Christi suaues compedes suos possit pedes iniicere. Cum quẽ hæc multa
apud se maturitate deliberaret, Mummoli Abbatis Floriacẽsis fama celebris ad eum
perlata est: mox quẽ ad eum profectus, animi sui æstum ei aperit: rogat obnixè, velit

Mummolus
Abbas Flo-
riacẽsis.

ipsum in eorum numerum, quos in schola Christi instituebat, admittere. Audiens id
beatus Mummolus, cum prius laudatissimo disciplinã regularis more eum probãf-
set, in sanctã sodalitatẽ suã contubernium tanquã benè idoneum admisit. Tum il-
le, sancti spiritus gratia in eo operante, re ipsa cœpit ostendere animal se mundum ef-
fẽ. Magna in eo renitebat nouã cuiusdam innocentia puritas, magna in proprij cor-
poris membra autoritas & potestas, inuicta aduersum dæmones fortitudo, simpli-
citas columbina, mentis & corporis mundissima castitas. Nouerat in lege Mosãica il-

Fit mona-
chus Floriã-
cẽsis S. Ai-
gulphus.

lud animal mundum censerẽ, quod vngulam finderet, & ruminaret. Studebat igitur
obtinere discretionem boni & mali, & eorum, quæ sunt hominis interioris: ruma-
bat quẽ & meditabatur assidue in lege Domini, non immemor etiam illius sententiã

Deut. 14.

Saluatoris: Oportet semper orare, & non deficere: item quẽ eius in Psalmo: Benedi-
cam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. Deniquè omniuaria

Luc. 18.
Psal. 33.

virtutum gratia instructus videbatur, eius quẽ tuendã & conseruandẽ gratia, quod de
beato viro scribitur, meditabatur die ac nocte in lege Domini: in cuius sanè exercita-
tione vsque ad eò profecit, vt non solùm eius prouinciã hominibus, sed etiam exteris
doctrina eius admirationi esset.

psal. 1.

Voluit autem Deus, quã ei gratus esset, euidenter demonstrare. Iam pridẽ vir
sanctissimus & toto orbe celebrandus Benedictus, in Cassinensi cœnobio vita fun-
ctus & sepultus erat: & vt ipse prædixerat, diũ postea à Longobardis illud cœnobium

Cap. 3.

in solitudinem est redactum. Volens autem Deus sacras beatissimi Benedicti reliqui-
as eo, quo par erat, honore affici, & Gallias earum aduentu consolari, per visum
præcepit beato Mummolo Abbati, vt Aigulphum Cassinum mittat, sanctissimi Be-
nediti ossa inde deportaturum. Facit itã Abbas, & Aigulphus, diuina ope fretus ad

Aigulphus
S. Benedicti
reliqas ad-
ducit in Gal-
lias.

mirabiliter, Cassinum peruenit: quod quærebat, nullo negotio reperit, & ad patrem
Mummolum lætissimus adducit. Extãt hæc de re libellus conscriptus. Hinc verò licet
nihil ille tale curaret, magna apud Regem & aulicos sanctitatis opinio beato Aigul-
pho comparata fuit. Cum quẽ ea fama increbresceret, & dignus videretur, qui super

candelabrum poneretur, monachi Lirinenses eò adueniunt, spiritalem patrem sibi
dari postulantes. Nam tametsi illud Lirinensẽ monasterium multa floruit antiquitũs

C

celebri-

celebritate, ita vt eius magisterio permulta sint instituta cenobia: at tamen ea tempestate, malo damone discordiam illic excitante, res eius miserè vacillabant. Vbi autem ad Regem & proceres illorum monachorum est relata petitio, Rexq; suos confuleret, quid faciendum putarent, vna omnium vox fuit, beatum Aigulphum vel maximè idoneum, qui Lirinensibus fratribus Abbas daretur, qui sine dubio & collapsa erigere, & neglecta in antiquum statum reuocare posset.

Cap. 4.
Fit Abbas
Lirinensis.

Rom. 13.

Docet cogitationes libidinis arceudas, nã perit reflexe Heronymo mente virginitas.

Psal. 72.
Reuocat apostatas & multos excipit monachos.

Itaq; beatus Aigulphus, licet multum oblectans, coram adducitur, Lirinensis cenobij cura ei demandatur, lætante Rege & proceribus eius, quod talem suo gregi pastorem Dominus adhiberet. Etsi verò sanctus vir longè magis silentio delectaretur & quiete, tamen sciens illud Apostoli, omnem animam potestati sublimioribus subditam esse debere, æquo animo patitur illud sibi onus imponi, & ad fratres Lirinenses proficiscitur: qui sanè, quod eum fama iam nõssent, amanter eum excepere. Deinde sæpè eos hortatur vitia profligare, virtutes colere, oculos interiores repurgare, quod mundissimus Deus non nisi mundo corde possit videri: iram atque odium extirpare, libidinem nõ solum à corpore, sed etiam ab ipsis cogitationibus prorsus arcere. non enim posse habitare spiritum sanctum in pectore spurcitie dedito, immò verò procul ab illo recedere: mundum & omnia, quæ mundi sunt, ab animo penitus excludere: nihil in corde, vbi est Dei sedes & domicilium, nisi quod ille velit, id est, Dei & proximi amorè integerrimum retinere. Si quis enim, inquit, aliò velit conferre amorem suum, non effugiet illam Prophetæ sententiam: Perdidisti omnes, qui fornicantur abs te. His & id genus alijs sermonibus tanquam peritus medicus non solum presentibus medebatur malis, sed etiam futuris occurrere nitebatur. Aderat autem Dominus eius conatibus, tantamq; eius verbis vim & efficaciam præstitit, vt non modò presentes eum cupidè audirent, sed illi etiam, qui à monasterio recefferant, magno cum desiderio redirent. Excipiebantur tum à sancto viro, quotquot se aut monachos esse, aut fieri velle declararent. Porrò multi seculares sua prædia donabant beato viro, pro spiritalibus, quæ illis seminabat, sua carnalia refundentes.

Cap. 5.
Sap. 2.

Arcadius & Columbus pseudomonachi persequuntur S. Aigulphum.

M. 11.
Ior. 1.

Sed his mirè torquebatur ille tortuosus serpens, cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarum. Videbat & tabescebat, excludi se ab illis, quos dudum sibi habuerat obsequentes. Iraque ad suas veterator artes sese conuertit, explorat, num quis inter illos sit suarum partium, num quis lupus inter agnos delitescat, ceu inter Apostolos Iudas. Et ecce reperit illic duos, egregios suæ nequitie ministros, Arcadium & Columbum, quorum opera serebat inter fratres discordiæ pestifera semina, totusque in id incumbebat, vt beatus Aigulphus è monasterio extruderetur: vt pastore sublato, liberius posset sæuire in oues. Celabant autem diu Arcadius & Columbus consilia sua, atque interim quos poterant, clam ad suas partes adiungebant. Tandem verò, cum iam & numero confiderent, & sui pectoris rabiem diutius celare non possent, instar flammæ diu pressæ, subito erumpunt, & agrè quidem à sancti viri & eorum, qui illi adhærebant, cæde manus abstinent. Id vbi animaduertunt illi, quibus periculum creabatur, ad ecclesiam S. Iohannis confugiunt, Deo sua corpora & animas commendantes. At beatus Aigulphus, pro singulari mansuetudine & patientia sua, accedit ad eos, & blandissimis verbis eos volens emollire, Quid est, inquit, charissimi fratres, quod ita in patrem & fratres vestros incurritis, omnis humanitatis obliti? An nescitis satanam ob superbiam & discordiæ studia è calis deturbatum? Facestant ergò similitates, & audiamus eum, qui dicit in Euangelio: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Quod si propter me hæc fiunt, dico vobis Ionæ verbis: Tollite me, & mittite in mare. Satius enim mihi est, à vobis corpore separari, quam vestra dissensione apud vos discrucari.

Cap. 6.

Multas aduersus eum moluntur infidias.

Hac ille oratione visus quidem est ad tēpus illorū turbulentos animi motus compressisse, & sedasse furorē, adeo vt culpam suam faterentur, & satisfactionē offerrent: sed hoc dolo tegebant nequitiam suā. Interim toto anno in latebris pectorū illorū sub ea simplicitatis simulatione serpēs antiquus delitescerebat, nec potuit quauis crebris sancti viri adhortationibus inde extrahi, illis perpetuò machinātibz, vt quod animo conceperant, id ad effectum perducerent. Et iam per multorum ora isthuc volitabat, & ad regias vsque aures peruēnit, ita vt non parum formidarent eius conspirationis authores, nē Regis feueritas in ipsos animaduerneret. Itaque egerunt inter se, vt alter ipsorum, nempe Arcadius, è monasterio exiens, se ad ciuitatis Clerum & populū adiungeret: alter verò, id est, Columbus intrā monasterium residens, eos qui à sancto viro defici-

ro descuerant, in suscepta perfidia confirmaret, & si quos posset alios, ad se adduceret. At verò sanctus Aigulphus semper doctrinæ insistebat, proponens eis illud ex facris literis, Dominus vnanimis habitare facit in domo: atque inde concludens, eos, Psal. 67. qui vnanimis hostes sint, alienos esse ab habitatione domus Dei, & in partes satanæ concessisse. Quamobrè, inquit, charitatis inter nos vinculis connectamur, nec vllis scissionibus disungamur.

Illo hæc dicente, & hunc in modum sese gerente, Arcadius redit ad monasterium, Cap 7. fictis verbis & simulata humilitate pollicetur se correcturum perperam hæcenus admittam, oratq; sibi licere degere in monasterio. At vir Dei pessilentè hominis animum sentiens, fratribus annitentibus, non modò non annuit petenti, sed etiam è cœnobio illum expulit. Id ille ferre non sustinens, ad quendam se confert * Nuceriæ ciuitatis principem, Mummolum nomine: hortatur eum, vt se ad monasteriũ conferat, multas illic pecunias reperiturus. Ille cupiditatis flamma incensus, incunctanter capeffit iter, venitq; ad virum Dei Aigulphum: qui, quòd sæpè cum illo de rebus animæ salutaribus colloqui consueuisset, nihil veritus, eũ lauto conuiuio excipit, tametsi ex Audoëno Episcopo iam cognouerat insidias, quæ ipsi parabatur. Mummolo igitur cum conspirationis socijs prandente, subitò Arcadius instar Iudæ turbis stipatus aduolat, beatum virum comprehendi, ligari, fustibus cædi iubet. Id cum fieret, vir sanctus Dominicam passionem commemorans, omnia tranquillo animo perferebat, dicēs Dominum Iesum non sua, sed nostra causâ etiam maiora perpeffum: multaq; cum fiducia cantabat: Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. Itâ ergò laceratus, & vinctus atq; ludibrio habitus est, donèc sol occumberet. Tum verò ministri satanæ eos, quos sancto viro familiaritè adhæsisse nouerant, extra monasterij claustra educunt ad eum, tanquam pariter cum illo audiendos, immò verò cum illo perimendos. Nolebat enim Dominus solum pastorè pati, sed cum illo vnâ gregem quoq; illius passus est interfici. Et illi quidem sancti viri, spiritus sancti virtute firmati, tanquam confestim ensibus iugulos daturi, inuicem vltimum sibi vale dicunt: ruentesq; in mutuos amplexus, Domino se commendant, cum ingenti fiducia dicentes: Propter te, Domine, morte afficimur Psal. 43. tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Atq; his & id genus alijs verbis tum notis tenebras, tum suas solabantur arumnas, seq; vicissim confirmabant, nè quis infirmior animo frangeretur, illud ex Apostolo referentes: Non sunt condignæ passiones Rom. 8. huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Interim præ mœrore, vt se habet humanæ naturæ imbecillitas, & vincti, & custodes, arctiori somno corripuntur. Vnus verò è custodibus misericordia permotus, tectum carceris aperit, eosq; ad fugam capessendam hortatur. At sanctus Aigulphus gratias quidem agit eius humanitati, sed minimè paret consilio, itâ dicens: Siue viuimus, Domino viuimus: siue morimur, Domino morimur: cuius prouidentia cum semel nos permiserimus, eius voluntati haudquaquam reluctabimur. Fiat de nobis, quod vult ille.

His dictis, Arcadius totius mali huius caput, aduenit, blandis verbis sanctorum dolores lenire volens. At vnus ex illis, Trucharius nomine, iusto dolore cōmotus, quod suggerebat animus, in faciem ei objicit: Doleo, inquit, te imitatione filium esse satanæ, qui cum in exitium omnes impellat, etiam consolator vult videri. Doleo te fratrem esse Iudæ proditionis, qui instar illius pro ficto osculo sermones profers, blâditijs quidem mellitos, sed succis venenatis refertos. Sed perficta frons, cum animi crudelitate coniuncta, obiurgatione non retunditur, sed importunè perstat in sententia, se consolatorem simulans. Vtq; magis etiam fidem faceret, se non fecisse, quæ fecerat, ad horam tertiam sanctis viris cibos & pocula offert, & tãquam illorum dolores miserans, hortatur vt se reficiant. At illi licet extrinsecus angerentur, non tamen propofiti & regularis consuetudinis obliuiscuntur: respondent sibi fas non esse venire contra regularia instituta, quæ hoc tempore iuberent in horam vsq; nonam ieiunia produci. Itaque amotis cœcis, ad canonicam horam dilata refectio est. Quæ cum aduenisset, pariter orant pro Arcadio, & sic ab eo oblatum capiunt cibum.

Porrò Mummolus, quem diximus, simulans se illis, quæ siebant, offensum, à monasterio iam recesserat: sed tertia die rediens, instantissimè à singulis cœpit pecunias extorquere. Respondent illi, nunquam sibi sub Aigulpho licuisse habere aliquid proprii, ne ipsa quidem propria vti voluntate: sed esse ipsis omnia communia. Cernens ille ab spe se excidisse sua, aliò se vertit: & cum priuatim nihil posset obtinere à singulis,

Mimolus
diripit res
monasterij.

Act. 14.

Nota ut di-
uinitus re-
tardatur co-
natus imp-
borum.

Cap. 10.

Sanctorum
linguae præ-
ciduntur.

Sine linguis
loquuntur.

Oculis or-
bantur.

Pfal. 122.

Appellunt
Caprariam
insulam, ubi
humaniter
à fratribus
excipiuntur.

Eccè osculū
Iudaicum.

Cap. 11.

* Amarinā

Capite ex-
duntur.

gulis, ad publica se transfert, nec quicquam omnino reliqui facit ex omnibus, quæ erant in monasterio, quæ cupiditas hortaretur ut raperet. Postquam autem discessit, beatus Aigulphus & ceteri pro voluntate Arcadij & Columbi custodiebantur in ergastulo, ubi ad decem dies eorum corpora conficiebantur: sed scripturæ sacræ sententijs se consolabantur, quod per multas tribulationes oporteat nos introire in regnum Dei. Deinde diaboli satellites Arcadius & Columbus eos nauim imponunt, & cum illis mari se credunt. Iam verò certissime comperientes sancti viri se neci destinatos, mutuo sese cohortabantur, ne quis vel amore præsentis vitæ, vel timore mortis, hostibus cederet. Proponebant sibi æterna supplicia impiorum, & sempiternam felicitatem iustorum, constanter usque ad mortem Domino fidem conseruantium. Atque his & alijs consimilibus communiebant sese athletæ Christi aduersus satanæ insidias & eius furiosos administratos. Vbi autem nauis in altum processit, existunt venti contrarij, coguntque nauim aliò tendere, quam vellent homines maligni. Atque hunc in modum, quod dictum quoque mirum sit, ad dies quadraginta iactabantur in mari, toto illo freto oberrantes, ita ut nec ipsi litus attingere, nec nauis mergi posset: credo equidem, satis indicante Deo, quid impij illi mererentur. Sed ne pro meritis paterentur fontes, infantes impedimento erant, ut ipsa quoque elementa propemodum clamare viderentur: Par erat, furciferos istos repentinis absorberi fluctibus, nisi mixti illis essent, qui id non merentur.

Videns igitur Columbus mare sibi negare exitum, simulque metuens, si terram apprehendant, & sanctorum innocentiam, & suam crudelitatem patefactum iri, illorum linguas iubet præcidi. Sed illi præcis linguis non minus, quam integris psallunt, Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. At miser Columbus nihil tanto motu miraculo, instar Pharaonis obdurefcit, præcipitque linguas eorum radicitus excindi. Nihil efficit, nihil proficit sua crudelitas. Edunt verba sancti sine linguis perfectissime. Audiens id Columbus, addit scelus sceleri, & eorum oculos iubet effodi, illis interim nihil à laudibus Dei cessantibus. Orbat luminibus corporis, interioris hominis oculos, quibus Deus videtur, sanos habentes, fidenter cantabant: Ad te Domine leuauimus oculos nostros, qui habitas in caelis. Atqui humanitas Columbi & Arcadij nec sic reprimitur. Iubent eos nudari vestibus suis, & alijs fordidis atque vilissimis indui: non attendentes miseri, qui Christum indutus sit, cum externo, licet sordido, habitu minimè deturpari. Cum sic autem per multos dies iactati essent, tandem ad insulam Caprariam in die Cœnæ Dominicæ appellunt, in qua erat ingens numerus monachorum, qui eos humanissime, & ut par erat monachos à monachis, exceperunt: & cum didicissent, quas essent maris molestias perpessi, quibus poterant modis, eos recrearunt. In ipso autem sacratissimo Paschatis die, sub Missæ sacrificio infelicissimus & mortalium omnium flagitiosissimus Columbus, Diaconi fundus est ministerio, & cum ad id loci ventum esset, quo corporis & sanguinis Christi sacramenta percepturi, inuicem se osculantur, ille impurus non dubitauit tam crudeliter à se multatis oscula præbere. At beatus Aigulphus & eius socij cum summa exultatione Deo gratias agebant, quod tam benigne à fratribus eius loci haberentur.

Expleta solennitate Paschali, Columbus Ephesum proficiscitur, homo seculi secularibus negocijs operam daturus: iubetque Aigulphum & socios eius suum in monasterio illo reditum opperiri. Eo absente, tantam beato Aigulpho Dominus verbi gratiam contulit, ut auditores & expleret abunde, & tamen ad audiendum audios & alacres dimitteret. Qui enim gratiam ei dederat, ut sine lingua posset loqui, etiam addidit gratiam, ut gratius audiretur. Reuersus autem Columbus ab Epheso, sanctos viros à monasterio abstractos, rursus nauim imponit: & cum sustulissent à portu, & aliquousque progressi essent, obuiam habuere nauim, ab Africa venientem, cui sanctos martyres imposuit, mandauitque satellitibus suis, ut ad insulam * Amarinam, quæ est inter Corsicam & Sardiniam, venientes, sanctos iugularent. Vbi eò peruentum est, carnifices parant se ad cædem, sancti orant, paulisper ut precari ipsis liceat: post preces, quibus Domino animas suas prolixè commendarunt, surgunt, & cum omni fiducia & alacritate inter verba orationis & Domini laudes capite casti, spiritum reddunt tertio Nonas Septembris. Apparet sanè, malignissimum dæmonem id molitum esse, ut sancti viri sic interimerentur, ut eorum esset ignota passio, nec haberent homines è propinquo exempla, quibus ad patientiæ capeffendas coronas animarentur.

tur. Ingens enim ad virtutem incitamentum est, sodalium & proximorum cognoscere inuictam animi constantiam: pudetque apparere degeneres, dum cernitur paris conditionis homo per labores & certamina ad caelestia pramia contendisse. Inuidebat etiam hominibus nequissimus serpens beneficia, ab eorum reliquijs diuinitus profutura. Sed quam verè de illo dicatur, Draco iste, quem formasti ad illud dum ei, hinc Psal. 103. licuit animaduerti.

Cum enim truces illi carnifices in sanctorum nece occuparentur, vnus ex sanctis Cap. 12. illis, Briconius nomine, scapham nactus, inde se subducit. Eum sanè in id diuinitus re- Briconius euadit cae- seruatum credimus, nè sanctorum perpressio occulta maneret. Eius enim relatu & mo- dem. dus perpressionis eorum in notitiam fidelium peruénit, & corpora ad nostram consolationem reuelata sunt, atq; ad fines nostros reducta. Fas autem est credere, non eum priuari fraterna gloria, quem non timor à martyrio retraxit, sed Deus ob tantam vtilitatem seruauit. Vbi autem Briconius ad monasterium redijt, iam beato Aigulpho Rigomirus Abbas S. Aigulphi successor. substitutum reperit virum venerandæ vitæ Rigomirum, cui nuncius tam atrocis caedis, itemque fratribus magnum attulit luctum & moerorem. Sed licet carni condolerent, at spiritibus congratulabantur, non ambigentes eos, positis luteis tabernaculis, in domum æternam non manufactam, & in ciuitatem illam, cuius rex & conditor Hebr. 11. est Deus, ingressos. Simul autem eius rei certiore faciunt Abbatissam Angarisnam, quæ in vicino monasterio præerat sanctimonialibus, à viro sancto, ab ineunte ætate, tam in scripturis diuinis, quam disciplina monastica, benè institutam. Itaque communi consilio & ope naues parant, mittuntque homines, qui sanctorum corpora aduehant ad monasterium. Abeunt illi secundo vento, perueniuntque ad locum, in quo martyrum præclaræ iacebant exuuia, hominum quidem custodia destitutæ, sed diuinitus conseruata. Alacriter igitur & reuerenter eas in naues important, propereque Sanctorum corpora re- ad suos redire contendunt. Iam verò ad Lirinense monasterium accedentibus, & ducuntur ad monasteriũ Lirinense. sacra corpora eò inferre volentibus occurrit ea, quam diximus, Abbatissa obnixè orans, vt corpus beati viri & magistri sui liceat intrà suum monasterium sepelire. Sed cum incomparabili eius apud se retinendi desiderio flagrarent fratres, extitit inter Abbatissam & illos amicabilis quædam contentio, quam tamen charitas facile diremit. Tandem enim id effectum est, vt Abbatissa contenta esset capite & brachio dextro sancti viri, & reliquum corpus cum aliorum fratrum reliquijs monachi intrà suum monasterium sepulturæ mandarent.

Nec verò sancta Abbatissa deuotio caruit fructu suo. Erat enim in monasterio eius Cap. 13. foror quædam, cuius oculos palpebræ cõpresserant, & omni videnti facultate priuârât. Ea plena fide cum alijs ad sacras reliquias tota nocte in precibus & laudibus diuinis perseuerâs, manè sentit redditam sibi lucem, iucundoque animo videt orbem solis radijs illustratum. Quo miraculo omnium cernentium ita exhil arata sunt pectora, vt iam non dolerent se corpore amisisse patrem, què per miracula adeò sibi præsentem esse cõperirent. Nec modò deuotis sibi & diuina per ipsum beneficia poscentibus pater beatus aderat, sed ipsi etiam persecutori suo opem tulit. Columbus enim, author Cæca monialis lumẽ recipit. cædis eius, cum ea nocte, quæ diem martyrij eius sequitur, in lectulo se quietis causa reposuisset, mox ei adstitit vir Dei, cur immeritum se tantis affecisset malis, & innoxiorum sanguinem sudisset, cum obiurgatione inquisiuit: atq; ijs dictis, guttam fusi sanguinis tulit, eaq; in pectore & dorso eius circulum pinxit. Tum miser ille tremebundus corruit ad pedes eius, rogauitque, inuictam & solitam mansuetudinem & pietatem eius, nè ipsum tâto sceleri obnoxium, diuino iudicio seruetur. Eius precibus flexus vir beatus, alterum expunxit circulum, alterum abolere noluit, dicens id fieri non posse, donè apud Clodouicum Regem & Ebroinum maiorem domus, publicumque Francorum iudicium, ei remedium afferretur, quod etiã factum est. Nam iussu Regis quaesitus & comprehensus, in vincula coniectus est, latæque in eum sententia, diris poenis affectus, & tandem interfectus est. Possimus autè haud obscure per sanguinem martyrum fufum intelligere, innocentiam, vim passam, iustam expetere vltionem: Effigiem circuli sanguine expressam, inuitabilem diuini iudicij animaduersionem: Geminum circulum pectoris & dorsi, præsens & futurum supplicium: Alterius abolitionem, æternæ poenæ remissionem, sancti viri precibus ei impetratam: Alterius permansionem, necem temporariã, qua affectus est. Eri enim sancti impetrant persecutoribus suis, nè æternum puniantur: at nolunt tamen prorsus impune abire, quod vel in Deum, vel in proximos sceleratè adu'sère. Peccauit David sanctus Rex, atq; à propheta

- 2 Reg. 12. pheta eo nomine reprehensus, Peccavi, inquit, Domino: moxq; audire meruit: Dominus trāstulit peccatum tuum. & tamen quot ille modis postea propter illud peccatum afflicus & vexatus sit, nōrunt, qui sacras literas nō ignorant. Hoc eō facit, vt nos quoquē, tametsi per sacerdotes simus à peccatis absoluti, haudquaquam pœnas nos euasuros sentiamus, nisi ita vt par est, Deo & hominibus, qui à nobis lesi sint, satisfaciamus. Deus enim ait de seruis suis: Qui tangit vos, tangit pupillam oculi mei. Immò verò etiam honore afficiamus eos, in quibus per fidem & bonorū operum exercitia Christū habitare cognoscimus, vt quandoq; audiamus ex eo: Venite benedicti patris mei: cum quo & spiritu sancto regnum & imperium obtinet sempiternum, Amen.
- Zach. 2.
- Matth. 25.

MARTYRIVM S. SERAPHIÆ VIRGINIS, EX
VETVSTO MS. CODICE, PER F. LAURENTIVM

*Survum, mutato hinc inde stylo descriptum. Consentium
antiquiss. Martyrologia.*

Septēbris 3.
licē: passa
sit 29. Julij.

Seraphia
Sabinam
conuertit.

Trahitur ad
tribunal Be-
rylli Præs-
dis.

Sabina Præ-
sidem ob-
iurgat.

Constantia
S. Seraphiæ

Anima mū-
da templum
& sedes Dei
est.

1. Cor. 3.

Ibidem.
Traditur
duobus iu-
venibus de-
floranda.

Act. 27.

VM terribilis persecutionis dies Christianis innotuisset, multi etiam per orbem terrarum pro Christo caderentur, sancta virgo Seraphia apud oppidum Vindinense in domo illustrissime Sabine morabatur, cum esset ciuis Antiochena. Effecit autē hortationibus suis, vt Sabina crederet in Dominum Iesum, cresceretque in fide & sancta conuersatione. Misit autem ad eam Beryllus Præses, qui sanctam Dei virginem Seraphiam raperent ad ipsius tribunal. Sed cum ei se comitem adiunxisset S. Sabina, Præses eam reueritus, dimisit vnā cum illa etiam S. Seraphiam. Primò quidē, nē à militibus raperetur Seraphia, impedire conata fuit Sabina, sed paulò post ait ad eam Seraphia: Domina mater, patere me abire cum istis: tu tantum ora Deum, & confide Domino Iesu Christo. Credo enim, licet indigna & peccatrix sim, præstaturum mihi Dominum Iesum, vt efficiar ancilla ipsius. Cum ergò sic domum reuertissent, post triduum Præses trans pontem iubet apparari tribunal supra arcum Albini, vbi solebant iudicia exerceri: præcipitq; officio, vt Seraphia adducatur. Eam igitur rapiunt officiales, & pedibus suis sequitur illam S. Sabina. Sed cum cerneret se illam eripere non posse, exclamans ait ad Præsidentem: Canis rabide Asiaticæ, noli in tuam perniciem sanctam Dei virginem & dominam tuam iniurijs afficere. Propè est enim Christus Deus noster, qui te & Imperatores tuos afficiet pœnis sempiternis propter maleficia tam multa, quæ excogitasti in eos, qui seruiunt Deo vivo. His dictis, abiit lachrymans in domum suam.

Tum verò Præses ait ad Seraphiam: Sacrifica dijs immortalibus, quibus sacrificat domini Imperatores. S. Seraphia dixit: Ego timeo & colo omnipotentem Deum, qui fecit celum & terram, & omnia quæ in eis sunt. Quos tu verò adorare me iubes, ij non sunt dij, sed dæmones, quos mihi adorare nō licet, cum sim Christiana. Præses ait: Accede igitur, & sacrifica Christo tuo. Seraphia respondit: Ego illi quotidie offero sacrificia, adorans illum & deprecans die ac nocte. Præses ait: Vbi est templum Christi tui, & quod nā illi offers sacrificium? Seraphia dixit: Hoc est illud sacrificium, vt me ipsam mundam illi exhibeam studio castitatis, vt per eius misericordiam alios ad eam professionem adducam. Præses ait: Hocne ergò est templum & sacrificium Christi tui? Illa respondit: Nihil est præstabilius, quàm verum nōscere Deum, & piè viuendo illi seruire. Præses dixit: Tu ipsa igitur, vt ais, templum es Dei tui. Seraphia respondit: Si eius freta auxilio mundam me cōseruauero, illius utiq; templum ego sum, cum dicat scriptura: Vos estis templum Dei viui, & spiritus Dei habitat in vobis. Præses ait: Si ergò violata fueris, desines esse templum Dei tui? Seraphia respōdit: Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. At Præses id non intelligens, iussit eam duobus lasciuis Aegyptijs iuuenibus tradi, vt ea tota nocte abuterentur. Accipiunt ergò illam impuri iuuenes, abducuntq; in cubiculum valdè obscurum. Illa verò in cubiculo stans, sic orabat Dominū: Te inuoco Domine Iesu Christe, qui es verus custos & cōseruator: te inuoco Domine Iesu Christe, qui es lumen & gaudiū sempiternū, qui sanctos Apostolos tuos in custodia detētos, clausis ianuis visitasti & corroborasti: adesto mihi, ob-